

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 22 กรกฎาคม 2542

ตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

เมื่อคุณศุภชัย พานิชภักดิ์ สมักรับตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก ผมได้แต่อวยพรอยู่ในใจ แต่นึกเสียดายทรัพยากรมนุษย์ผู้ทรงคุณค่า ซึ่งสมควรทำงานรับใช้ ปิตุภูมิมาตุคาม สังคมการเมืองไทยทำลายบุคคลทั้งที่เป็นคนดีและคนมีความสามารถ ความไร้สมรรถภาพของหัวหน้าพรรคประชาธิปไตยในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างคุณศุภชัยกับคุณธารินทร์ นิมมานเหมินท์ มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้คุณศุภชัยไขว่คว้าเก้าอี้ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก

ผมตั้งคำถามมาเป็นเวลาช้านานแล้วว่า หากคุณศุภชัยยึดครองเก้าอี้ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลกได้จริงๆ สังคมไทยจะได้ประโยชน์อะไรบ้าง ผู้คนในสังคมไทยพากันตั้งคำถามนี้มากขึ้น นักหนังสือพิมพ์และคอลัมนิสต์หลายคนเรียกร้องคำตอบคำถามข้อนี้ จะมีก็เฉพาะแต่หนังสือพิมพ์ที่เชียร์คุณศุภชัยชนิดสุดใจขาดดินเท่านั้นที่ไม่ตั้งคำถามพื้นฐานข้อนี้

หากคุณศุภชัยยึดครองเก้าอี้ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลกได้จริงๆ ประโยชน์ย่อมตกแก่คุณศุภชัยโดยตรง คุณศุภชัยจะได้งานใหม่ และไปจากสังคมการเมืองไทยอันอุดมด้วยน้ำเน่า สามานยชน และสวะสังคม คุณศุภชัยจะแปรสภาพเป็นผู้บริหารองค์กรโลกบาลดิบตัวขึ้นมาเป็นผู้นำโลก และมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถและศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ภาระหน้าที่ที่มีมากขึ้นนี้ทำให้คุณศุภชัยมีเงินเดือนเพิ่มขึ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีไทยนับร้อยเท่า ความข้อนี้อาจทำให้บริษัทของคุณศุภชัยรู้สึกอิจฉาตาร้อน หากคุณศุภชัยฝากฝีมือให้ปรากฏ คุณศุภชัยอาจได้รับยกย่องเป็น 'โลกบุรุษ' เมื่อลงจากเก้าอี้ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลกดูเคียงกับนายอาร์เธอร์ ดุงเกิล (Arthur Dunkel) นายปีเตอร์ ซัทเธอร์แลนด์ (Peter Sutherland) และนายเรนาโต รุกเจียโร (Renato Ruttiero)

แต่สังคมไทยจะได้อะไรจากการหางานใหม่ให้คุณศุภชัยทำ ข้อที่ผมได้ยืนยันขึ้นหูก็คือ เกียรติประวัติของประเทศไทย ชื่อเสียงของประเทศไทยจะซบเซาจนยากที่จะมีคนไทยดำรงตำแหน่งผู้บริหารองค์กรโลกบาล แต่ชื่อเสียงกิตติคุณหาใช่ของจริงยั่งยืนไม่ ทุกวันนี้จะมีรัฐมนตรีการคลังของประเทศต่างๆ ลักที่ประเทศที่รับรู้และจดจำชื่อ 'วิศวรร' ผู้ออกแบบธนาคารโลกและกองทุน

การเงินระหว่างประเทศได้ หากคุณศุภชัยมีผลงานอันเป็นที่ยอมรับทั่วไป ประเทศไทยก็ไม่ต้องเสียหน้า แต่จะให้เขินหน้าด้วยความภาคภูมิใจที่ประเทศไทยมีคนอย่างคุณศุภชัย มิใช่ประพจน์อันเหมาะสม ในเมื่อประเทศไทยมีอาจกล่าวอ้างอย่างสนิทใจว่า คุณศุภชัยเป็นผลผลิตของสังคมไทย โดยปราศจากการปรุงแต่งจากสังคมอื่น ในกรณีกลับกัน หากคุณศุภชัยเป็นผู้อำนวยความสะดวกการค้าโลกที่ไม่ได้เรื่อง ดีแต่แสดงเทศนาโวหาร แต่ทำงานไม่เป็น ประเทศไทยก็ไม่ควรต้องรับผิดชอบต่อความล้มเหลวของคุณศุภชัยด้วย ในประการสำคัญ หากคุณศุภชัยจะไขว่คว้าเก้าอี้ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลกได้ ก็ต้องได้รับการสนับสนุนจากประเทศมหาอำนาจ หากปราศจากแรงหนุนดังกล่าวนี้ ย่อมยากที่จะบรรลุเป้าประสงค์ได้ การเมืองระหว่างประเทศจึงเป็นปัจจัยที่ชี้ขาดว่า คุณศุภชัยจะได้ตำแหน่งหรือไม่ แล้วประเทศไทยจะยังคงภาคภูมิใจละหรือที่ คุณศุภชัยได้ตำแหน่งด้วยเหตุผลทางการเมืองระหว่างประเทศ

ความไร้เดียงสาทำให้ผู้คนบางส่วนในสังคมไทยปลั่งมธุรพจน์ว่า หากคุณศุภชัยได้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการค้าโลก ประเทศไทยจะได้ไม่ถูกประเทศมหาอำนาจ 'รังแก' ในยามที่มีข้อพิพาททางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ คุณศุภชัยจะช่วยดูแลให้ประเทศไทยได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการระงับและไกล่เกลี่ยข้อพิพาท บางคนวาดฝันไปไกลถึงกับกล่าวว่า เมื่อคุณศุภชัยยึดเก้าอี้ได้ คุณศุภชัยจะอำนวยความสะดวกให้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศในทางที่ก่อประโยชน์ของประเทศโลกที่สามมากขึ้น โดยที่ประเทศไทยได้รับประโยชน์ด้วย บรรดา 'ประโยชน์' ที่กล่าวอ้างเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นการวาดฝัน โดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงในสังคมเศรษฐกิจโลก ใครก็ตามที่คิดว่า ประเทศมหาอำนาจจะปล่อยให้ คุณศุภชัยบริหารองค์การการค้าโลกอย่างอิสระเสรี ใครคนนั้นคงต้องไร้เดียงสาจริงๆ

ด้วยเหตุตั้งที่พรรณนาข้างต้นนี้ ผมจึงมองไม่เห็นประโยชน์ภาคผลใดๆที่สังคมไทยพึงได้รับจากการที่คุณศุภชัยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก นอกเหนือจากประโยชน์ที่ตกแก่คุณศุภชัยเอง

แต่การที่คุณศุภชัยใช้เวลาสัดส่วนสำคัญในการรณรงค์หาเสียงเพื่อให้ได้มาซึ่งเก้าอี้ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก สร้างต้นทุนให้แก่สังคมไทย ไม่เพียงแต่คุณศุภชัยย่อหย่อนในการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น หากยังย่อหย่อนในการทำหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรองนายกรัฐมนตรีอีกด้วย แม้ผมจะยืนอยู่ข้างคุณศุภชัย หากต้องเลือกกับคุณธารินทร์ในประเด็นผู้บริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค แต่ผมเห็นว่า คุณศุภชัยให้เวลากับกระทรวงพาณิชย์น้อยเกินไป ทั้งๆที่การส่งออกอยู่ในภาวะตกต่ำ และยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อนการส่งออก หากต้องแก้ไข มีอาจกระทำได้ในช่วงเวลาอันสั้น ผมพยายามสดับตรับฟังและติดตามผลงานของกระทรวงพาณิชย์ ก็ไม่พบนวัตกรรมทางด้านนโยบาย แม้ในกรณีนโยบายข้าว รัฐบาล

ของคุณศุภชัยก็ยังคงยึดยุทธวิธีเดิม โดยการใช้งบประมาณแผ่นดินในการแทรกแซงซื้อข้าวเพื่อ 'พยุง' ราคา ทั้งๆที่มีงานวิจัยจำนวนมากที่พบความล้มเหลวของนโยบายดังกล่าวนี้ ในเมื่อ งบประมาณมีจำกัด นโยบายการพยุงราคาข้าวจึงกลายเป็นกลไกทางการเมืองในการโปรยเงินให้แก่ ผู้นำเกษตรกรที่เป็นหัวคะแนน มีหน้าซ้ำยังถูกซ้ำเติมด้วยการทุจริตและประพฤตินิยมชอบทั้งใน องค์การคลังสินค้าและองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร จนปรากฏเป็นข่าวอย่างแพร่หลาย คุณศุภชัย ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และในฐานะรองนายกรัฐมนตรียากที่จะปฏิเสธความ รับผิดชอบได้

ต้นทุนที่สังคมไทยต้องแบกรับอีกประเภทหนึ่ง อันเกิดจากการที่รัฐบาล พรรคประชาธิปัตย์หนุนช่วยให้คุณศุภชัยได้งานในตำแหน่งใหม่ ก็คือ ต้นทุนอันเกิดจาก ความเสื่อมทรมองของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คุณศุภชัยและผู้นำพรรคประชาธิปัตย์หวัง อย่างไรก็ดีเพียงสาวว่า บรรดาประเทศมหาอำนาจและประเทศในโลกที่สามจะให้การสนับสนุนคุณ ศุภชัย เพราะคุณศุภชัยเสนอตัวเป็นตัวเป็นตัวแทนของโลกที่สาม หรืออีกนัยหนึ่ง 'ฝ่ายใต้' (south) และด้วยความสัมพันธ์ในฐานะ 'บริวาร' ที่มีกับสหรัฐอเมริกา ก็หวังอย่างลมๆแล้งๆว่า สหรัฐ อเมริกาจะต้องหนุนช่วย ด้วยการใช้ตรรกษชนิดที่เข้าข้างตนเอง ทำให้คุณศุภชัยและผู้นำพรรค ประชาธิปัตย์มองข้ามข้อเท็จจริงที่ว่า สหรัฐอเมริกามี 'บริวาร' หลายประเทศ และมีความสัมพันธ์ กับนานาประเทศ สหรัฐอเมริกามีสิทธิ์อันชอบธรรมที่จะเลือกผู้แทนประเทศใดก็ได้ หากสหรัฐ อเมริกายึดผลประโยชน์ของตนเองในการตัดสินใจเป็นหลัก ประชาชาติก็มีโอกาสวิพากษ์สหรัฐอเมริกา ได้ ในเมื่อทุกประเทศล้วนแล้วแต่เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนทั้งสิ้น หากคุณศุภชัยต้องการคะแนน เสียงจากสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส หรือแม้แต่เยอรมนี คุณศุภชัยก็ต้องเสนอจุดยืนด้านนโยบาย (policy platform) เพื่อสนองประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจเหล่านี้ หากคุณศุภชัยไม่สามารถ สอนงประโยชน์ของประเทศเหล่านี้ ไม่เป็นการเข้าข้างตนเองมากไปหรือหรือที่คุณศุภชัยยังหวังที่ จะได้คะแนนเสียงจากประเทศดังกล่าว

คุณศุภชัยและผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ตีโพยตีพายว่า สหรัฐอเมริกา 'รังแก' ประเทศไทย แท้ที่จริงแล้ว สหรัฐอเมริกามีได้ 'รังแก' ประเทศไทย หากแต่ 'รังแก' คุณศุภชัย แม้คุณศุภชัยเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย แต่ประเทศไทยหาใช่คุณศุภชัยไม่ และการที่สหรัฐ อเมริกา 'รังแก' คุณศุภชัยได้ ก็เป็นเพราะความไม่โปร่งใสของกระบวนการสรรหาผู้อำนวยการ องค์การการค้าโลก ประกอบกับกฎคะแนนเสียงเอกฉันท์ (Unanimity Rule) ที่เปิดช่องให้มีการใช้อำนาจวีโต้ (Veto) โดยพฤตินัยได้

การที่สหรัฐอเมริกา หรือแม้แต่ฝรั่งเศสมิได้แสดงท่าทีสนับสนุนคุณศุภชัยตั้งแต่ต้น นำเป็นสัญญาณให้คุณศุภชัยปรับยุทธศาสตร์การหาเสียง แต่คุณศุภชัยก็ยังยังคงดันทุรังยึดถือ

ยุทธศาสตร์การหาเสียงเดิม ไม่มีการวิเคราะห์และวิพากษ์ตนเอง หากคุณศุภชัยยังคงยืนยันกรานว่า ยุทธศาสตร์การหาเสียงของตนเป็นยุทธศาสตร์อันดีเลิศ โดยไม่สนใจว่า จะสนองประโยชน์ของ ภาคีองค์การการค้าโลกประเทศใด คุณศุภชัยสมควรอยู่ในหอคอยงาช้าง หากควรกระโดดขึ้นสู่เวที การเมืองโลกไม่

ด้วยเหตุที่ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์มิได้แยกแยะว่า ประเทศไทยหาใช่คุณศุภชัยไม่ รัฐบาลนายชวน หลีกภัยจึงใช้กลไกของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงการต่างประเทศและ กระทรวงพาณิชย์ 'เล่นงาน' สหรัฐอเมริกา จนท้ายที่สุดถึงกับ 'เล่นงาน' นิวซีแลนด์ ผู้นำพรรค ประชาธิปัตย์บางคนถึงกับเรียกร้องให้รัฐบาลทบทวนความสัมพันธ์ที่มีกับสหรัฐอเมริกา และ เรียกร้องชนชั้นนำไทยมิให้ไปร่วมงานวันชาติอเมริกา ความมุ่งมั่นที่จะให้คนไทยหนึ่งคนมีตำแหน่ง ระดับโลกยังผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีกับสหรัฐอเมริกาและนิวซีแลนด์เสื่อมทรามลง นับเป็นต้นทุนสังคมที่น่าจะทบทวนว่าสูงเกินไปหรือไม่ และคุ้มประโยชน์หรือไม่

ต้นทุนการหาเสียงของคุณศุภชัยนับเป็นต้นทุนของสังคมไทยที่มีความสำคัญ ไม่น้อย และเป็นภาระของประชาชนผู้เสียภาษีอากร คุณศุภชัยเดินทางไปต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจนีวาบ่อยครั้ง เพื่อรณรงค์หาเสียง ไม่มีรายงานข่าวว่า คุณศุภชัยออกค่าใช้จ่ายในการ เดินทางเอง ดังนั้น จึงอนุมานได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อหาเสียงมาจากงบประมาณแผ่นดิน ในเวลาต่อมา เมื่อหนังสือพิมพ์เริ่มตั้งคำถามมากขึ้นว่า สังคมไทยได้อะไรจากการที่ คุณศุภชัยได้ตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก คุณศุภชัยเริ่มให้ข่าวว่า การเดินทางไป ต่างประเทศนั้นมิใช่ไปหาเสียงเพียงประการเดียว หากแต่ไปทำหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง พาณิชย์

เมื่อการรณรงค์เพื่อช่วงชิงตำแหน่งถึงขั้นแตกหัก นายไมค์ มัวร์ (Mike Moore) คู่แข่งคนสำคัญของคุณศุภชัยให้ข่าวว่า เขาเดินทางหาเสียงอย่างคนสมณะ ต่างกับคุณศุภชัยที่อยู่ โรงแรมหรูหรา มีรถประจำตำแหน่งโอบอ้า และมีคณะผู้ติดตามเป็นขบวน ฝ่ายของคุณศุภชัยปฏิเสธ ข้อกล่าวหานี้ ขณะเดียวกัน คอลัมนิสต์ที่สนับสนุนคุณศุภชัยอ้างว่า รัฐบาลนิวซีแลนด์จัดสรรเงิน สนับสนุนการหาเสียงให้นายไมค์ มัวร์ถึง 1 ล้านดอลลาร์นิวซีแลนด์ ผมไม่สามารถหาข้อมูลมา สนับสนุนข้อกล่าวอ้างนี้ได้

ในอดีตที่เป็นมา คนไทยดำรงตำแหน่งในองค์การระหว่างประเทศหลายคน แต่มี น้อยคนที่มีโอกาสดำรงตำแหน่งระดับโลกหรือแม้แต่มติระดับภูมิภาค กระนั้นก็ตาม ไม่มีคนไทยคนใด ที่รัฐบาลและสังคมไทยต้องรับภาระต้นทุนการหางานมากเท่ากับที่เสียให้แก่คุณศุภชัย

ด้วยเหตุที่ผมมองไม่เห็นประโยชน์ภาคผลที่สังคมไทยได้รับจากการที่คุณศุภชัย ยีัดกุมเก้าอี้ผู้อำนวยการองค์การการค้าโลก ผมจึงรู้สึกไม่สบายใจที่มีการใช้งบประมาณแผ่นดินในการหาเสียงให้คุณศุภชัย ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ในฐานะประชาชนผู้เสียภาษีอากร ผมขอเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดเผยข้อเท็จจริงว่า รัฐบาลได้ใช้จ่ายเงินในการหาเสียงให้คุณศุภชัยมากน้อยเท่าใด ไม่ว่าจะเป็นค่าเดินทาง ค่าพักโรงแรม ค่าใช้สอย และรายจ่ายอันเกิดจากการใช้กลไกของรัฐในการเกื้อหนุนคุณศุภชัย พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคที่ร่ำร้องเรียกหาความโปร่งใสและนายกรัฐมนตรีได้ชื่อว่าเป็น 'จอมหลักการ' ผมต้องการความโปร่งใสในเรื่องนี้ ผมรู้สึกไม่สบายใจยิ่งที่มีการเดินทางไปต่างประเทศ โดยอ้างการปฏิบัติ 'ราชการ' ทั้งที่เป็นการเดินทางไปหาเสียงเป็นด้านหลัก

หากคุณชวน หลีกภัยเป็น 'จอมหลักการ' ในเนื้อแท้ ผมใคร่เห็นการกำหนดหลักการว่า การรณรงค์เพื่อให้คนไทยคนหนึ่งคนใดมีตำแหน่งระดับภูมิภาคหรือระดับโลก หากมีรายจ่ายจากงบประมาณแผ่นดิน จักต้องมีการกำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่ายอย่างโปร่งใส เพื่อให้รัฐสภาพิจารณา หากรัฐสภาให้ความเห็นชอบงบประมาณรายการนี้ ย่อมมีนัยว่า รัฐสภาเห็นว่าการที่คนไทยได้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นประโยชน์แก่ประเทศไทย จะได้ไม่มีข้อกลางแกลงใจดังกล่าวนี้ การใช้งบประมาณแผ่นดินให้คุณศุภชัยได้ตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การการค้าโลกในครั้งนี้